

Vedere în comuna Strâmtura + detaliu de la poarta de lemn a bisericii ortodoxe din Strâmtura

STRÂMTURA

Introducere

Această comună este un tînuț cu o străveche istorie, legat dintotdeauna prin creația sa materială și spirituală de țară și ființa neamului românesc, cu oameni care și-au făcut o mândrie din a păstra tradițiile, portul strămoșesc și în special acea ospitalitate caracteristică zonei. Este o așezare foarte veche, aflată pe cursul râului Iza, care datează încă din perioada daco-romană.

Din documente scrise aflăm că la începutul secolului al XIV-lea, localitatea se numea "Terra Zurduky", adică pământul de la strâmtoare. Mult mai târziu, localnicii și vecinii îi vor spune Strâmtura. Numele comunei vine de la așezarea ei, fiind situată pe valea râului Iza, unde această apă se îngustează foarte mult între dealul Piatra Țiganului și "Prisaca" printre care râul și-a croit din cauza terenului stîncos o albie tot mai îngustă, o adevărată strâmtoare.

Introduzione

Questa comune è una terra dalla storia millenaria, sempre vincolata tra sua creazione materiale e spirituale dalla terra e l'essere del popolo romeno, con persone che sono orgogliosi di mantenere tradizioni, il porto ancestrale e in special acea ospitalitate caracteristică zonei. Si tratta di un insediamento molto antico, situata sul fiume Iza, che risale dal periodo dei daci-romani.

Da documenti scritti sappiamo che al inizio del XIV secolo, la località si chiamava "Terra Zurduky", cioè terra dallo stretto. Molto più tardi, i locali e vicini diranno Strâmtura (Strettura). Il nome della comune deriva dalla sua posizione, trovandosi sul fiume Iza, dove l'acqua si restringe notevolmente tra la collina Piatra Țiganului e "Prisaca" attraverso il quale il fiume ha tagliato un canale più stretto a causa del terreno roccioso, un vero e proprio stretto.

Einführung

Dieser Kommune ist ein Land mit einer alten Geschichte, immer durch seiner materiellen und geistigen Kreation von Land und das Wesen des rumänisches Volkes gebunden ist, mit Menschen die sind stolz auf seine Traditionen, anzestrale Kleidung und vor allem die Gastfreundschaft charakteristisch für der Region zu halten. Es ist ein sehr alte Siedlung, die an dem Fluss Iza liegt, die zurück in die dakisch-römische Periode stammt.

Aus geschriebenen Dokumente lernen wir, das am Beginn des XIV. Jahrhundert, die Lokalität wurde "Terra Zurduky" genannt, das heißt die Erde von Engstelle. Viel später, Einheimischen und Nachbarn nennen sie Strâmtura. Der Name der Kommune stammt aus seiner Platzierung, am Fluss Tisa, wo das Wasser verengt sich sehr viel zwischen Piatra Țiganului und „Prisaca“, durch die der Fluss einen Kanal wegen der felsigen Erde, eine wahre Engstelle geschnitten.

Port popular Strâmtura

Așezare geografică

Comuna Strâmtura este situată în partea de nord a județului Maramureș, la 27km de orașul Sighetu-Marmației și la 80km de municipiul Baia Mare. Cu o populație de aproximativ 4.000 de locuitori, comuna Strâmtura se învecinează la nord-vest cu localitatea Bârsana, la est cu localitățile Petrova, Leordina și Rozavlea iar în partea de sud cu localitățile Poienile Izei și Strâmbu-Băiut.

Pe cuprinsul comunei sunt o multime de ulițe botezate după denumirea acelei părți din comună unde se află situată ulița: ulița Susanilor, ulița Bisericii, ulița Morii, ulița lui Ioancu etc.

De la răsărit la apus Strâmtura este străbătută de DJ 185 Săcel-Vadu-Izei. Din această șosea pleacă mai multe drumuri comunale, cele mai importante fiind cele care leagă centrul comunei cu satele aparținătoare: Slătioara, care este la 5km de comună, respectiv Glod, situat la o distanță de 8km de comună.

Insediamento geografico

La comune di Strâmtura si trova nella parte di nord della provincia Maramureș, a 27 km dalla città Sighetu-Marmației ed a 80 km dalla città Baia Mare. Con una popolazione di circa 4000 abitanti, la comune Strâmtura confina a nord-ovest con la località Bârsana, ad est con le località Petrova, Leordina e Rozavlea ed in sud con le località Poienile Izei e Strâmbu-Băiut.

In tutta la comune sono un sacco di strade che prende il nome di quella parte della comune dove si trovano: la strada dei Susani, la strada Bisericii, la strada Morii, la strada di Ioancu, ecc.

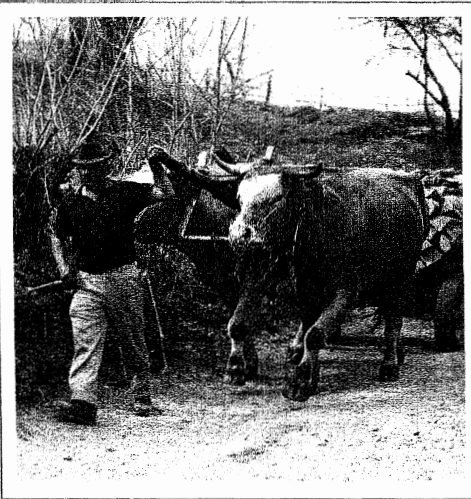
Dall'alba al tramonto Strâmtura è attraversata da DJ 185 Săcel-Vadu-Izei. Da questa strada cominciano più strade comunali, cela più importante essendo quella che lega i villaggi appartenenti al centro della comune: Slătioara, che si trova a 5 km dalla comune, rispettivamente Glod, situato ad una distanza di 8 km dalla comune.

Geographische Lage

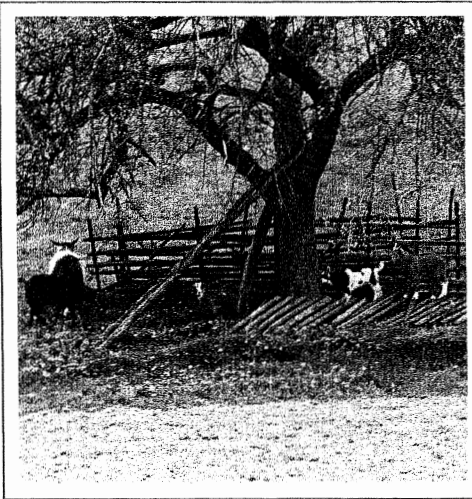
Die Kommune Strâmtura liegt im Norden des Kreis Maramureș, am 27 km von der Stadt Sighetu-Marmației und am 80 km von der Stadt Baia Mare. Mit einer Bevölkerung von etwa 4.000 Einwohner, die Kommune Strâmtura hat die folgenden Nachbarn: am Nordwesten mit Lokalität Bârsana, am Osten mit die Lokalitäten Petrova, Leordina und Rozavlea und am Süden mit die Lokalitäten Poienile Izei und Strâmbu-Băiut.

Über die Kommune gibt es viele Straßen, die nach dem Namen dieser Teil der Kommune benannt, wo dieser Straße liegt: Susanilor Straße, Bisericii Straße, Morii Straße, Ioancu Straße usw.

Von Ost nach West Strâmtura ist gekreuzt von DJ 185 Săcel-Vadu-Izei. Von dieser Straße viele kommunale Route gehen, die wichtigsten sind diese, die das Zentrum der Kommune mit die gehörenden Dörfer verbindet: Slătioara, die liegt am 5 km von der Kommune, Glod, in einer Entfernung von 8 km von der Kommune ist.

Activități locale

lezi la păscut

Vedere în satul Glod

Istoric

Ca și celelalte sate vecine, Strâmtura făcea parte din cnezatul aflat sub conducerea voievozilor de la Cuhea (actual Bogdan Vodă), care s-a desființat mai apoi în urma ridicării cnezilor la titlul de comiți, acordat probabil pentru a destrăma orânduirea și administrația de acest fel. Se urmărea aceasta deoarece la sfârșitul secolului al IV-lea Maramureșul era deja integrat Ungariei.

În documentele de a lungul vremii, strămturenii sunt cunoscuți ca participanți activi la evenimentele petrecute. Cele mai semnificative, ni se par, cele legate de lupta împotriva tătarilor. Prima invazie tătară în Maramureș a avut loc în anul 1566. La 2 septembrie 1717 tătarii se întorceau din Transilvania și au luat-o pe cursul Văii Izei. La locul numit "Piatra Țiganului", între Strâmtura și Bârsana, localnicii, sub conducerea lui Ioan Stan și Simion Săpânțan, le-au întins o cursă care a devenit un dezastru pentru năvălitori.

Storico

Come gli altri villaggi vicini, Strâmtura faceva parte dal principato guidato dai principi di Cuhea (oggi Bogdan Vodă), che è stato poi disciolto dopo aver sollevato i cnezi al titolo di conti, probabilmente concesso per smantellare l'ordinazione e la tale amministrazione. Si guardava questo perché al fine del IV secolo, il Maramureș era già integrato all'Ungheria.

Nei documenti nel tempo, gli abitanti di Strâmtura sono noti come partecipanti attivi agli eventi. Le più significative, ci sembrano, quelle relative alla lotta contro i tartari. La prima invasione dei tartari in Maramureș è stato nel 1566. Nel 2 settembre 1717 i tartari se ritornavano dalla Transilvania e hanno preso la valle di Izei. Nel luogo chiamato "Piatra Țiganului", tra Strâmtura e Bârsana, i residenti sotto la guida di Ioan Stan e Simion Săpânțan, hanno misero una trappola che è diventata un disastro per gli invasori.

Geschichte

Wie andere Nachbardörfer, Strâmtura war Teil des Fürstentums führt von dem Woiwode von Cuhea (jetzt Bogdan Vodă), die später nach der Aufhebung der Titel den Fürsten zu begehnen, dürfte außer für die Bestellung und Verwaltung dieser Art fallen aufgelöst. Sie versuchten es weil am Ende des IV. Jahrhunderts wurde bereits Maramureș zum Ungarn integriert.

In die Dokumenten im Laufe der Zeit, die Menschen von Strâmtura sind als aktive Teilnehmer an den Veranstaltungen bekannt. Der bedeutendsten scheinen uns, diejenigen die den Kampf gegen die Tataren verbunden. Die erste Tatar Invasion in Maramureș wurde im Jahr 1566 statt. Am 2 September 1717, die Tataren kommen von Siebenbürgen und nahm sie auf der Iza Tal. An einem Ort "Piatra Țiganului", zwischen Strâmtura und Bârsana, die Einheimischen unter der Leitung von Ioan Stan und Simion Săpânțan, setzen sie eine Falle die eine Katastrophe für die Invasoren war.

Evenimente locale

•**Festivalul de muzică populară, organizat anual în localitatea Glod** - Ea măcar bine de un deceniu comuna se mândrește cu un ansamblu folcloric de copii. Micuții artiști au deja în păltoarele de mână diplome de merit, participări la festivaluri din țară și străinătate și chiar o caseta, împreună cu membrii de la ansamblul "Strâmtureana".

•**Târg la "Podul Slătioarei"**: Locația mai exactă a acestui târg săptămânal este între satul Strâmtura și satul Bârsana, la aproximativ 30 km de Sighetul Marmației. Pe durata acestei manifestări, autoritățile vest fi înconjurată de la mâncăruri și haine tradiționale la mobilă sculptată în stil maramureșean.

•**Zilele comunei Strâmtura**: Nu orice localitate se poate mândri cu peste 600 de ani de la atestarea sa documentară. În Strâmtura însă, localnicii sărbătoresc acest lucru prin muzică și dans tradiționali, parada portului popular și mâncărurile alese.

Eventi locali

•**La feste di musica popolare, organizzato annualmente in Glod**: Per più di un decennio, la comune vanta con un gruppo popolare di bambini. I giovani artisti hanno già un record invidiabile: diplomi, partecipazione ai festivali in paese ed all'estero ed anche una cassetta, insieme con i "anziani" dal gruppo "Strâmtureana".

•**Mercato del "Podul Slătioarei"**: Ubicazione precisa di questo mercato settimanale è tra il villaggio Strâmtura e Bârsana, ad un distanza di circa 30 km di Sighetul Marmației. Durante questo evento autentico, sarete circondati dai cibi e vestiti tradizionali ai mobili tagliati in stile di Maramureș.

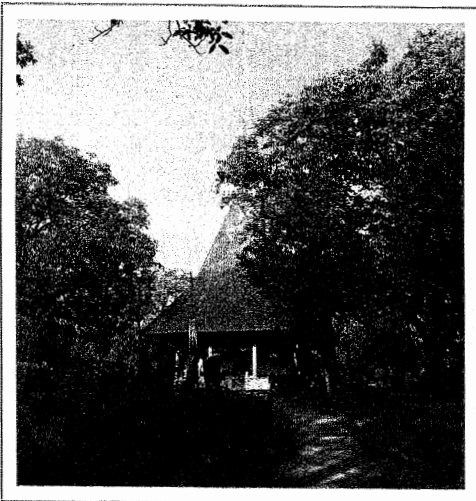
•**I giorni della comune Strâmtura**: Non tutti i villaggi possono vantarsi con oltre 600 anni della sua attestazione documentaria. In Strâmtura ma, gli abitanti celebrano questo tra musica e ballo tradizionale, con la parata dei abbigliamento e cibi raffinati.

Lokale Ereignisse

•**Das Folk Musik Festival, jährlich in der Stadt Glod gehalten**: Seit mehr als einem Jahrzehnt, die Kommune verfügt über einen Kinderfolkloregruppe. Die jungen Künstler haben bereits einen beneidenswerten Rekord: Diplome, Teilnahme an Festivals im Inland und Ausland und sogar eine Kasette mit "Senioren" von Gruppe "Strâmtureana".

•**Markt am "Slătioara Brücke"**: Die genaue Lage dieses wöchentliche Markt ist zwischen dem Dorf Strâmtura und das Dorf Bârsana, ca. 30 km von Sighetul Marmației. Während dieser ware Veranstaltung, Sie durch die traditionellen Geschirr und Kleidung in Maramureș und geschnitzten Möbeln im Stil der Maramureș umgeben sind.

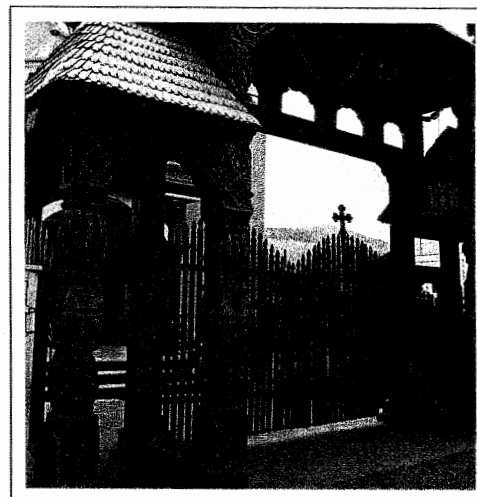
•**Tage der Kommune Strâmtura**: Nicht jede Stadt kann mehr als 600 Jahren seines urkundliche Zertifizierung rühmen. In Strâmtura jedoch, feiern die Einheimischen diese Zertifizierung durch traditionellen Tanz und Musik, Parade der traditionelle Kleidung und Delikatessen.

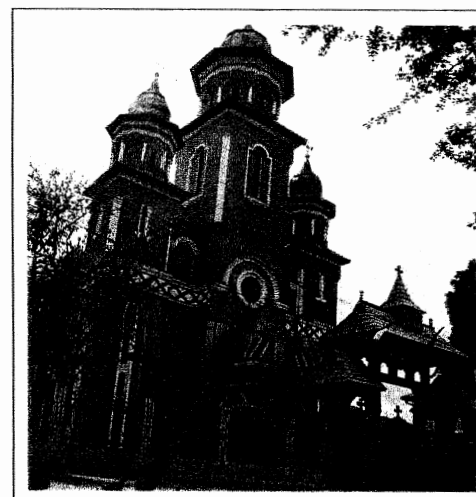
Biserica de lemn din Glod

Biserica din lemn Sf. Mihail și Gavril din Strâmtura

Poarta de lemn al bisericii ortodoxe din Strâmtura

Biserica Ortodoxă din Strâmtura

Biserici

• **Biserica din lemn din satul Glod** a fost construită în anul 1700, din bârne de lemn de brad(01), în stil arhitectural maramureșean. De asemenea, păstrează icoane vechi pe lemn sau sticlă, cele mai multe purtând inscripții cu litere chirilice sau romane.

• **Biserica din lemn Sf. Mihail și Gavril din Strâmtura:** Biserica veche din localitate a fost adusă în 1661 de la Mănăstirea din Rozavlea. Altarul, bolta și iconostasiul și-au păstrat forma inițială, iar pictura interioară a fost realizată în 1775. Printre obiectele de valoare pe care le păstrează se numără "Cazania lui Varlaam" (scrisă pe la 1643).

Chiese

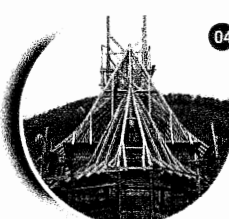
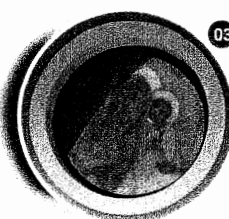
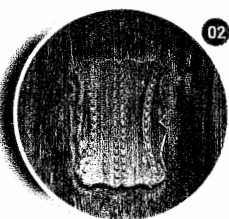
• **Chiesa di legno dal villaggio Glod** e stata costruita nel 1700, da travi in legno di abete(01), nello stile architettonico di Maramureș. Anche, mantiene vecchie icone su legno o vetro, la maggior parte avendo delle iscrizioni con lettere cirilliche o romane.

• **Chiesa di legno di Strâmtura:** La vecchia chiesa del villaggio è stato portato dal monastero di Rozavlea nel 1661. Il santuario, la volta e l'iconostasi hanno mantenuto la loro forma originale, e la pittura interna è stata fatta nel 1775. Tra gli oggetti di valore che sono tenuti si trova "Omelia di Varlaam" (scritta intorno al 1643).

Kirchen

• **Die Holzkirche im Dorf Glod** es wurde im Jahr 1700 gebaut, aus Tanne(01), im architekural Stil der Maramureș. Es halt auch ale Ikonen auf Holz oder Glas, die meisten mit Inschriften in kyrilischen oder römische Buchstaben geschrieben.

• **Die Kolzkirche von Strâmtura:** Die alte Kirche der Lokalität wurde im Jahr 1661 vom Kloster von Rozavlea gebracht. Der Altar, Gewölbe und Ikonostase behielten ihre ursprüngliche Form und die Innenlackierung wurde im Jahr 1775 gemalt. Zu den Wertsachen gehalten, erwähnen wir die „Varlaam Predigt“ (geschrieben im Jahr 1643).

Pensiunea În Poiană

Situată în centrul Maramureșului Istoric, în localitatea Glod, într-un cadru natural mirific, Pensiunea în Poiană este locul ideal pentru petrecerea unei vacanțe relaxante, într-un adevărat colț de rai. Pe lângă faptul că vă puteți delecta ochii cu principalele atracții turistice ale zonei, aveți posibilitatea de a vă plimba cu căruța sau sania, în funcție de sezon, sau de a merge în drumetii pe jos sau călare

La pensione În Poiană

Situata nel centro del Maramureș Storico, nella località Glod, in uno splendido scenario naturale, la Pensiunea În Poiană è il luogo ideale per trascorrere una vacanza rilassante, un vero e proprio angolo di paradiso. Inoltre al fatto che si può godere di occhi con le principali attrazioni turistiche della zona, c'è la possibilità passeggiare da carrello o da slitta, secondo al stagione o di fare delle escursioni, a piedi o a cavallo.

Die Pension În Poiană

Die Pension În Poiană liegt in dem Zentrum der historischen Maramureș, im Lokalität Glod, in einem wunderschönen Naturlandschaft, und ist der ideale Ort für einen erholsamen Urlaub, in einem echten Stück der Himmel. Darüber hinaus könne sie die Augen mit den wichtigsten Sehenswürdigkeiten der Region zu genießen, sie haben die Möglichkeit, mit das Wagen oder Schlitten spazieren, je nach Jahreszeit oder wandern am Fuß oder Pferd.

Alte biserici

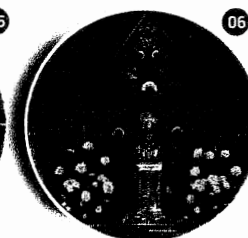
Biserica greco-catolică Adormirea Maicii Domnului din Strâmtura(03), Biserica ortodoxă din Strâmtura, Biserica Susani din Strâmtura(05)(06) și Mănăstirea din Strâmtura fiind momentan în construcții(04).

Altre chiese

Chiesa greco-cattolica dell'Assunzione di Strâmtura(03), Strâmtura Chiesa ortodossa, la Chiesa di Strâmtura Susani (05)(06) e il monastero Strâmtura è attualmente in costruzione (04).

Andere Kirchen

Griechisch-katholische Kirche der Himmelfahrt der Stramtura(03), Stramtura orthodoxen Kirche, die Kirche von Stramtura Susani (05)(06) und Stramtura Kloster befindet sich derzeit in Bau (04).

CADRUL NATURAL

1. Așezare. Comuna **Strâmtura** este situată în partea nordică a județului Maramureș, pe Valea Izei, la aproximativ jumătatea distanței de circa 83 km, dintre izvoarele acestui râu (de sub Vârful Bătrâna de 1.380 m, din Munții Rodnei) și vărsare în Tisa (la o altitudine de 268 m). Cu o suprafață de 91,57 kilometri pătrați, ea este constituită din trei sate (din care două sunt aliniate de-a lungul Văii Slătioarei) și care, cu timpul, a devenit „un pol important al turismului de pe Valea Izei”.

Strâmtura – ca centru de reședință comunală, este situată la o altitudine de cca. 400 m și se întinde de-a lungul drumului județean, modernizat, Săcel – Vadul Izei, de la est spre vest, care o leagă de reședința județului, Baia Mare (aflată la 80 km), de municipiul Sighetul Marmăției (orașul cel mai apropiat, la 27 km) și de orașul Vișeu de Sus (aflat la 50 km), precum și de celelalte localități din depresiunea Maramureșului și nu numai. Aceasta este legată de satele aparținătoare (separate până în 1968): **Slătioara** (la 5 km) și **Glod** (la 8 km), aflate pe cursul *Văii Slătioarei* (afluent de pe stânga al Izei, cu trei izvoare din *Păltiniș*, *Mâgle* și *Scărișoara* și care se varsă în Iza între Strâmtura și Bârsana, aproape de *Piatra Țiganului*, într-un defileu de o mare frumusețe, ce atrage un număr mare de turiști.) printr-un drum comunal 171 D, ce pleacă din șosea, urmând cursul râului. Mijloacele de transport sunt autobuzele diferitelor firme din zonă și autoturismele personale. De menționat că pe Iza, la *Piatra Țiganului* există un punct de măsurători hidrologice.

2. Vecinii. În partea estică se învecinează cu *Petrova* și *Leordina* (comune aflate pe Valea Vișeuului) și cu *Rozavlea* (localitate de pe Valea Izei); la sud, cu *Poienile Izei* și *Strâmbu-Băiuț*, iar în partea de nord, cu *Bârsana*, prin hotar natural, *Valea Surducului*, o vâlcea ce se varsă în Iza la hotarul dintre cele două comune.

3. Hotarele. Contururile acestor trei așezări reies din materialele cartografice austriece (hărțile și registrele cadastrale) care ne dau o imagine aproximativă a începuturilor (R. Popa, *ȚM*, p. 104) oferite de hotărnicile din secolele XIV, XV, (I. Mihaly, *Diplome*).

Actualmente, comuna Strâmtura (cu satele aparținătoare) are o suprafață de 9.157 ha din care: 6.060 ha teren agricol (cu 1.495 ha arabil, 4.036 ha fânețe naturale, 519 ha livezi); 2.348 ha păduri și 674 ha alte terenuri neproductive (date oferite de Primărie).

4. Relieful. Râul Iza, după ce izvorăște, întâlnește întâi roci mai moi, formându-și o vale largă. După ce trece prin *culoarul Săcel* (Săcel-Săliștea de Sus), apoi prin *bazinele Dragomirești* (Dragomirești-Cuhea), intră în *culoarul Rozavlea* cu lărgiri la confluențe (Șieu-Rozavlea-Strâmtura). Aici, întâlnind roci mai rezistente pe o lungime de circa 2 km, se îngustează în aval de Strâmtura, între *Piatra Țiganului* și *Prisaca*, urmând *defileul de la Surduc* ca apoi să pătrundă în *culoarul depresionar Bârsana-Vad*. (apud G. Posea, ..., *Județul Maramureș*, p. 34).

Prin urmare, avem de-a face cu un relief muntos (v. *Măgura Glodului*), și cu dealuri înalte și medii (între 400 și 1.000 m), așezate de o parte și de alta a Izei, cu orientare paralelă cu râul, ce curge dinspre sud-est. Astfel, putem deosebi *dealurile de nord-est* (cele mai înalte și acoperite cu păduri de fag, stejar, salcâm și pin): *Dealul Copt'ilului*, *Vârful Mare*, *Vârful Fântânilor*, *Vârful Veveriței*, folosite în cea mai mare parte pentru fânețe, dar și pentru pășunatul vitelor. În cadrul lor, dar și pe văi, se găsesc, e adevărat puține, terase cultivabile (a se vedea infra, glosarul toponimic, al numelor de locuri), iar pe pantele mai puțin înclinate se practică pomicultura. De asemenea, *dealurile din sud-vest* sunt mai puțin înalte și cu pante mai domoale: *Dosul Morii*, *Fața Lesei*, și *Dosu Popii* (despre care strâmturenii vârstnici spun că vatra satului ar fi existat pe acest deal, departe de drumul prin care năvăleau hoardele tătare în această regiune, situație constatată și în celelalte sate de pe Valea Izei. Între aceste dealuri se găsesc și mici podișuri cultivate cu *mălai* (porumb), *picioci* (cartofi) și *lisniți* (pomi fructiferi).

La poalele acestor podișuri și dealuri, de-a lungul Izei și a *Văii Satului*, se află puțin șes, pe care se cultivă *porumb*, *puțin grâu*, (altădată și *alac*), precum și *trifoi* pentru nutrețurile animalelor și pentru îmbunătățirea solurilor sărace (categoria a IV-a), argiloase și nisipoase. Iza, plimbându-și albia în șesul ei, produce mari pagube proprietarilor care au terenuri în apropierea apei.

5. Rețeaua hidrografică este compusă din râul *Iza* (pentru săteni doar râu), cu cel mai mare debit de apă din regiune și care intră în comună printr-o strâmtoare (ce desparte Strâmtura de Rozavlea), străbate vatra satului de-a lungul ei, de la est spre vest și iese înspre Bârsana, prin strâmtoarea de la *Piatra Țiganului*. Pe acest parcurs acest râu formează ciudate meandre, distrugând mari suprafețe de teren, uneori și șoseaua județeană. Principalul său afluent de pe hotarul acestei comune este *Slătioara* (*Valea Slătiorii*) pe cursul căreia sunt așezate satele aparținătoare acestei comune (*Slătioara* și *Glodul*) și de-a lungul ei existând multe fântâni cu slatină (saramură, a se vedea glosarul toponimic al Slătioarei). Dar, glosarele toponimice (a se vedea infra) ne indică mai multe *văi*, *vâlcele* și *izvoare*, cu regim hidrologic variind în funcție de precipitații, și care oferă posibilități de locuire pe cele două maluri ale lor: *Valea Cireșii*, *Valea Satului*, *Valea Ciontului*, *Valea Boii*, *Valea Luncii*, *Valea Morii*, etc.

6. Clima. Amplasate într-o zonă pitorească de munte, cu aer curat, cu o faună și vegetație bogată, cele trei sate se află sub influența maselor de aer subpolar, cu o climă (specifică întregii depresiuni a Maramureșului) aspră, temperat-continentală, de munte, cu veri scurte și ierni lungi (deseori începând din noiembrie), geroase și cu multă zăpadă. Temperaturile variază între -22 grade/februarie și +27 de grade/iulie și o temperatură medie anuală de +8,5 - +9 grade. Toamnele sunt frumoase și târzii, dar, de obicei, cu precipitații atmosferice destul de abundente, uneori torențiale, cu puternice descărcări electrice și care vin dinspre sud-vest. Adesea și primăvara pot fi întâlnite asemenea fenomene naturale, numai că acest anotimp, aici, este scurt, „desprimăvă-rându-se” greu și trecându-se brusc la căldura de vară. Media anuală de precipitații este de cca. 790 mm, plouând între 100 și 140 zile/an și ningând cca. 50 de zile. Vânturile predominante sunt cele dinspre est și vest. Cele dinspre vest aduc de obicei, ploi, iar cele dinspre est, secetă. Din sud-vest, vântul bate ocazional și aduce, dinspre Gutin, uneori furtună, alteori grindină. În general, vânturile sunt slabe datorită așezării comunei ca într-o covată, dar uneori, furtunile și grindina sunt atât de puternice încât distrug păduri, livezi cu pomi, case etc., asemenea celei din 1983, când satele și pădurile din jurul Gutinului au suferit pierderi serioase (apud Aurelia Fedor, *Obiceiurile*, p. 3).

7. Bogățiile. Dintre bogățiile subsolului amintim apele minerale: slatină la Slătioara (unde se găsesc multe „știubeie cu apă sărată” și chiar o stâncă de sare, v. glosarul numelor de locuri) și borcut la Glod.

Diversitatea formelor de relief, cu munți, și cu dominantă deluroasă, particularitățile climei și natura rocilor au determinat o vegetație bogată și variată, caracteristică întregii zone (A. Coman, *Câteva numiri populare de plante*). La munte cresc plante ierboase ca: arbuști (salcia pitică) și pășuni întinse, cu pajiști și tufișuri, vegetație importantă pentru păstorit, unde localnicii își „vărează” oile și cornutele mari. Mai jos, întâlnim arbuști și tufe ca: jneapănul, arinul de munte, merișorul și afinul, prezent și la etajul coniferelor, unde predomină pădurile de molid și apoi ale celor amestecate de brad, molid și fag, lemne folosite de localnici în construcții, „de foc”, precum și pentru alte nevoi casnice. Mai jos, cresc: paltinul, stejarul, cireșul pășăresc, carpenul, teiul, frasinul, ulmul, etc. Datorită lipsei de lumină solul acestui etaj e sărac în plante ierboase, găsindu-se doar ferigă. Etajul foioaselor este dominat de fag și cuprinde aproape jumătate din totalul pădurilor. Alături de el mai cresc și paltinul, plopul, mesteacănul, ulmul, gorunul, socul, dudul. De asemenea, mai crește stejarul. Pajiștile sunt formate din poieni și preluci (locuri de fânațe naturale, create prin lăzuri, v. glosarele toponimice) care primăvara și toamna, acestea devin pășuni, unde localnicii, vechi și iscusii crescători de vite, își „primăvărează” și „tomnează” oile și cornutele mari. Tot aici mai cresc lăcramioare, papucul doamnei (plantă protejată), spânzul, brândușile de primăvară și de toamnă, ghiocel și luști (ghiocelul bogat). Pe văile Izei și Slătioarei este o vegetație de luncă, cu arbuști (alun, porumb, măcieș, lemn câinesc, soc, călin, salcie, arin, plop, etc.) și terenuri agricole cu suprafețe arabile mici și cu un sol mai puțin generos pe care se cultivă porumb, cartofi, și mai puțin grâu și ovăz. De asemenea, în livezile cu pomi fructiferi vom găsi: pruni, meri, peri și nuci. În grădinile de pe lângă case, pe suprafețe relativ mici, doar pentru necesități proprii, se cultivă legume și plante leguminoase, ca: fasolea, ceapa, aiul (usturoiul), pepenii (castraveți), curechiul (varza) și, mai puțin, porodicii (roșiile), popricile (ardeii), morcovii și pătrunjelii. În grădinițele de flori din fața caselor, se cultivă plante ornamentale ca:

INCURSIUNE ÎN TRECUTUL ISTORIC

Vom încerca o incursiune în trecutul istoric al acestor locuri pe baza documentelor scrise, a cercetărilor arheologice, precum și pe baza datelor etnografice, folclorice, lingvistice, etc.

Bogate în păduri și pășuni alpine, cu coline și terase favorabile oarecum agriculturii și creșterii animalelor, aceste meleaguri au fost locuite din timpuri străvechi, localitățile **Strâmtura, Slătioara și Glod** existând mult înaintea primelor atestări, ca aparținătoare dacilor liberi. Dacă lipsesc documentele scrise, realitățile de aici dovedesc vechimea locuirii acestor meleaguri cu argumente de ordin arheologic, etnografic, lingvistic etc.

Pe baza cercetărilor arheologice, istoria acestor locuri este reconstituită începând din perioada comunei primitive. Bogăția de resurse metalifere din zonă a permis dezvoltarea unei metalurgii ale cărei începuturi coincid cu epoca bronzului târziu din secolul XIII-XI î.e.n (C. Kacso, *Descoperiri inedite*). Mărturii ale acestei culturi materiale, ale acestei civilizații, au fost înregistrate în **Strâmtura**, în urma unor descoperiri, la 14 mai 1885, concretizate în diferite obiecte de bronz, care, după părerea specialiștilor, datează din secolul al XI-lea î.e.n. (cf. Mihalyi, I., *Diplome*, p. 153-154).

Alte „depozite de bronzuri, sigure, aparținând perioadei Hallstatt B 2 (sec. IX î.e.n.):

„**Glod**, com. Strâmtura, jud. Maramureș, harta 6/10, Colecția: Fr. Nistor, Sighetu Marmației. În 1958, în punctul *Ponoare*, cu prilejul lucrărilor agricole de primăvară, s-a descoperit un depozit constituit din nouă *celturi*, dintre care majoritatea cu decor unghiular sau în formă de franjuri (pl. 347/8-13); precum și din două *vârfuri de lance* (pl. 347/10-11)”. (cf. M. Petrescu-Dâmbovița, *Depozitele de bronzuri din România*, p. 142).

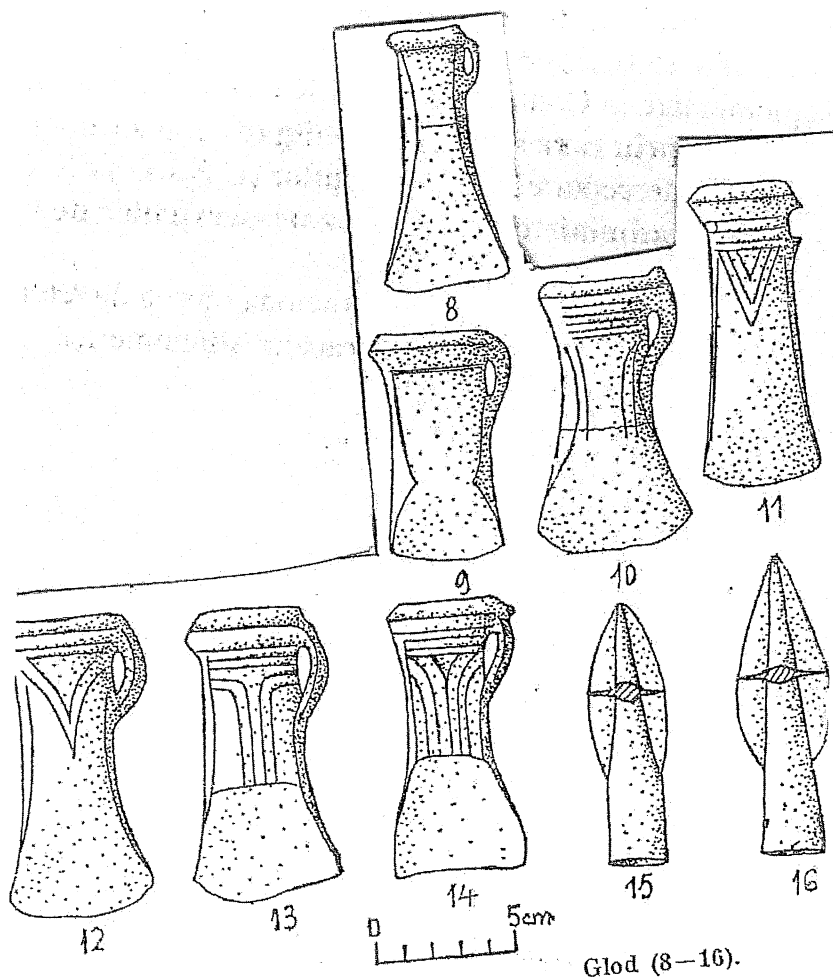
„**Glod**: Depozit constând din nouă *celturi* și două *vârfuri de lance*, descoperit în mod întâmplător cu prilejul lucrărilor agricole din primavara anului 1958, pe locul săteanului P. Semen în punctul *Ponoare*. 56-57 *Celturi* de tip transilvănean. Lung.: (56),

0,083 m; (57), 0,091 m; (58) *Celt* cu arcadă și motive unghiulare. Lung.: 0,097 m.; (59-60) *Celturi* cu manșon, cu decor plastic unghiular. (59) Lung.: 0,102 m; (60) 0,11 m; (61-62) *Celturi* cu manșon, cu decor plastic în benzi și unghiuri. Lung.: (61), 0,098 m; (62), 0,096 m; (63), 0,10 m; (64) *Celt* de același tip, dar cu decorul foarte prost conservat. Lung.: 0,09 m (65-66) *Vârfuri de lance*. Ambele cu câte o pereche de găuri pe tub. Nr 66 prezintă o linie închisă lângă gura tubului. Lung.: (65), 0,09 m; (66), 0,103 m. Toate piesele au patina de culoare verde-închis și, cu excepția pieselor 56-58, 60 și 61, sînt în bună stare de conservare”. (Cf. Fr. Nistor, Al. Vulpe, *Bronzuri inedite*, p. 183-184 cap. *Depozite*); La cap. *Descoperiri izolate*, p. 184, se menționează: „68. **Glod**. *Celt* cu manșon. Stare de conservare proastă. Nu se poate distinge sigur vreun decor anume. În partea opusă urechiușei se observă o perforație. Patina verde-deschis. Lung.: 0,086 m. Descoperit în punctul *Gruicul* la circa un kilometru depărtare de depozitul mai sus descris [din **Ponoare**]” (Fr. Nistor, Al. Vulpe, *Bronzuri inedite*, p. 184);

„Depozitul de la Glod se datează în grupa Tăuteu – Moigrad pe baza celturilor cu manșon și decor plastic” (Fr. Nistor, Al. Vulpe, *Bronzuri inedite*, p. 191);

În localitate mai circula informația că în **Fața Comarnicelor** s-au mai găsit ceva piese arheologice.

„Maramureșul se află în aria culturii Suciul de Sus [...], considerată drept caracteristică pentru nordul Transilvaniei în ultima perioadă a epocii bronzului și eventual la începutul Hallstattului”. (Fr. Nistor, Al. Vulpe, *Bronzuri inedite*, p. 193, v. și Petrescu-Dâmbovița).

Obiceiurile, p. 8). Din cauza foamei și a persecuțiilor, mulți strâmtureni s-au refugiat în „ceie Rumânie”: din Slătioara: Dunca Ion – dascăl, Pop Ion a lui Șandor și Petreuş Gheorghe a Ioanii Babii, Petrean Gheorghe Brebanu.

În urma evenimentelor de la 23 august 1944, au intrat, la 16 octombrie 1944, pe teritoriul Strâmturii unități ale armatei sovietice. Așa, Orza Ion (care cunoștea limba rusă din prizonieratul petrecut în Rusia) a ajutat la eliberarea comunei, indicând podurile minate și locurile unde hitleriștii și-au plasat piesele de artilerie. Localnicilor, însă li s-a impus să sprijine armata cu haine, alimente și cai. Un număr de 12 strâmtureni au luptat în armata română până la final, participând la eliberarea Ungariei și a Cehoslovaciei de sub ocupație fascistă (cf. A. Fedor, *Obiceiurile*, p. 8).

Aceste evenimente au adus și locuitorilor celor trei sate aflate în atenția noastră schimbări profunde: s-au construit mai multe localuri de școală; cămine culturale și spații comerciale; a luat amploare construcția de locuințe cu arhitectură caracteristică zonei; introducerea iluminatului electric a facilitat și pătrunderea programelor de radio și televiziune în casele localnicilor; prin construcția liniei ferate Salva-Vișeu și prin modernizarea drumurilor, s-a scos Maramureșul din izolare, deschizând posibilitatea migrărilor sezoniere și mai puțin definitive ale populației de aici, în țară, familiile preferând Banatul. Evenimentele din 1989 însă, au schimbat aceste preferințe, căci și tinerii strâmtureni, dornici de libertate și lipsiți de locuri de muncă acasă sau în zonă „și-au luat lumea-n cap”, emigrând masiv spre țările occidentale. Desigur că cei isteți și harnici, câștigând bine, se vor întoarce acasă și vor investi aici (mai ales în turism), bucurându-se cu întreaga familie de roadele muncii lor.

NUMELE LOCALITĂȚILOR. Atestări. Localizări și individualizări

Prima atestare documentară a satelor este legată de intrarea lor în circuitul juridic al proprietății feudale, garantată de stat (R. Popa, *ȚM*, p. 61; I. Donat, *Considerații istorice*; M. Homorodean, *Vechea vatră*), încât se poate spune că și prima mențiune a celor trei sate (**Strâmtura, Slătioara și Glod**) în izvoarele scrise este departe de a putea indica epoca înjghebării lor ca și comunități distincte de oameni, dovadă depozitele de bronz descoperite la Glod și în apropierea Strâmturii (v. supra, cap. II, *Incursiune în trecutul istoric*). De asemenea, am mai putea menționa documentele ce atestă exploatarea sării din zonă (Al. Filipașcu, *IM*, p. 18; I. Mihaly, *Diplome*, p. 619; V. Stanciu, *Zăcămintele minerale*, p. 298; *Pagini din istoria Maramureșului*, p. 35).

STRÂMTURA

Numele acestei comune este dat de apelativul (cuvântul) **strâmtoare, strâmtură** („loc strâmt între munți sau între dealuri, defileu, trecătoare, substantiv care provine de la adjectivul **strâmt** + sufixul **-oare** sau **-ură**, de origine latină *strinctus, strictus*” (cf. *DEX*, p. 900). Și într-adevăr, **localitatea este așezată pe cursul mijlociu al râului Iza, unde această apă se îngustează, se strâmtează foarte mult, între dealurile Piatra Țiganului** (atestată ca **Magnus Lapis** într-un document din 27 iulie 1411, a se vedea Mihaly, *Diplome*, p. 178) și **Prisaca**, aici fiind terenuri stâncoase printre care râul și-a croit o albie tot mai îngustă, o adevărată strâmtoare, trecătoare unde erau opriți năvălitorii barbari. Aceste *locuri par a fi locuite din vremuri străvechi*, cum o demonstrează „descoperirile din 1885, a unor fragmente de diverse obiecte de bronz și a unei mase topite din astfelu de obiecte” (cf. I. Mihalyi, *Diplome*, p. 154), precum și unele descoperiri de suprafață, (din 1956, 1965) pe terasa de pe malul stâng al Izei,

între Rozavlea și Strâmtura, în punctul Șesul Mănăstirii (cf. R. Popa, *Ț. M.*, p. 42, nota 1).

Prima mențiune documentară, din anul 1326, a acestei așezări ca „terra Surduky” (dată de I. Mihaly, *Diplome*, p. 6, G. Mihalyi, *Reflexii*, p. 13 și C. Suciuc, *Dicționarul istoric*, vol. II, s.v.) este controversată, R. Popa (în *ȚM*, p. 104), afirmând că „nu poate fi identificat [teritoriul Strâmturii de azi] cu „terra Surduky” (în districtul Maramureș, keneziat de valea Izei) din 1326 și nici cu o parte a acesteia deoarece sub numele de Zurduku (strâmtură, defileu) este desemnată până la 1390 Bârsana: „Surdok alio nomine Bârsana”, cu limite ce nu depășesc defileul Izei și unde își avea proprietățile Stanislau Chinezul [= cneazul], fiul lui Stan.

După Șt. Vișovan (Monografia, p. 323), „numele acestei comune apare pentru prima dată în documente în anul 1326 în traducere maghiară terra Zurduky (Mihaly, p. 6). Prin *terra Szurduk* era denumit în secolele al XIV-lea și al XV-lea un domeniu întins (lat. terra) în componența căruia intrau mai multe sate de pe Valea Izei (Mihaly, p. 8), ulterior numele restrângându-se strict la Strâmtura de azi. Marea majoritate a atestărilor ne dau varianta maghiară (Surdok), abia după anul 1800 revenindu-se la denumirea inițială românească Strâmtura, care provine din apelativul *strâmtoare* („defileu, loc strâmt”).

După Al. Filipașcu și R. Popa, **prima atestare documentară a Strâmturii pare a fi anul 1411**, când, printr-o diplomă regele maghiar, Sigismund **reconfirmă fiilor lui Ioan voivod** (fiul lui Iuga) **și fiilor lui Ioan din Dolha (ginerile lui Ioan voivod – fiul lui Iuga) moșia Strâmtura („Zurdug”, „Zwrdog”)**, împreună cu alte moșii de pe fostul domeniu al lui Iuga, pentru moartea vărului lor, Mihail în războiul contra polonilor (I. Mihaly, *Diplome*, p. 166). **Prin urmare, Strâmtura este reconfirmată și hotărnicită la 1411 urmașilor lui Iuga voivod și Dolhenilor cu care s-au încuscrit (prin căsătoria unei fete)**, „hotărnicia fiind făcută într-un singur trup” (I. Mihaly, *Diplome*, p. 176–177), cu limită ce repetă hotărnicia din 1353 (care separă domeniile lui Bogdan și Iuga). Și la 1411 Strâmtura se afla în proprietatea lui Ioan (fiul lui Iuga), voivod de Rozavlea (Al. Filipașcu, *IM*, p. 99) și apoi a urmașilor acestuia, nepoți de fiică, din familia Dolhenilor. (I. Mihaly, *Diplome*, p. 425, 470).

La 1418, după confiscarea posesiunilor lui Bogdan din Dolha (nepot de fiică a voivodului Ioan – fiul lui Iuga – fratele voevodului Bogdan întemeietorul), omul regelui, Erasm de Haraszthy împreună cu reprezentantul Conventului din Lelesz nu au reușit să inventarieze bunurile Dolhenilor din Maramureș, în fostele sate ale lui Iuga, căci Gheorghe (fratele lui Bogdan din Dolha) înarmat și cu oamenii săi i-a oprit, ciocnirea petrecându-se, probabil, între satele Bârsana și Strâmtura, de unde începea fostul domeniu al lui Iuga (R. Popa, *ȚM*, p. 243). Un alt înscris emis în 1459 în Barda de Matei Corvinul, atestă și el unele neînțelegeri între moștenitorii moșiei Strâmtura cu alte denumiri istorice: „Zwrdok”, la 1473 „Zurdog”, la 1488 „Zordok”, la 1821 „Szurdok” și la 1851 „Stremptura”.

Prin actul emis la 2 mai 1462 în Buda, Matei Corvinul introduce în stăpânirea moșiei Strâmtura pe mama sa, Elisabeta, ceea ce indică legături de rudenie și cu nobilii români din Maramureș a acestui rege de sânge românesc (cf. I. Mihaly, *Diplome*, p. 470, dar și unele toponime compuse cu *Mateasa*, v. glosarele numelor de locuri).

Introducerea lui Nicolae Dragfy din Beltec în moșiile menționate în actul emis la 13 martie 1473, printre care și Strâmtura, produce proteste în rândul sătenilor (I. Mihaly, *Diplome*, p. 517).

de localnici sunt *Tușnea Dumitru* a lui Toaderu Onichii, *Trif Ion* cu urmașul Ștefan și apoi familia *Bereanu*.

GLODUL

(ung. *Glod*) era sat iobăgesc în proprietatea nobililor din Șieu (Al. Filipașcu, *IM*, p. 98), „dar cu oaspeți regali” (Ilieș, *Tara Maramureșului*, p. 100). Este situat la nord-vest de muntele Măgura Mare din lanțul vulcanic al Țibleșului, pe cursul superior al Văii Slătioarei (la 8 km de centrul comunal, Strâmtura), râu care se varsă în Iza, între Strâmtura și Bârsana. Această vale, la 1353 a constituit limita de nord-vest a Cnezatului de Vale al Bogdăneștilor, respectiv a domeniului fiilor lui Iuga (Ștefan și Ioan). Acești urmași ai lui Iuga stăpânesc la 1418 o „*possessio Mochyar*” (= *mocirlă*) pomenită alături de celelalte sate de pe același domeniu. Identitatea *Glod – Mocsar* este confirmată de mutarea limitei domeniului înainte de 1411 de pe Valea Slătioarei pe creasta dealurilor dinspre Cosău. Situat și locuit pe un hotar mai vechi (a se vedea supra, depozitul de bronzuri de aici), Glodul nu poate data decât de la sfârșitul secolului al XIV-lea (R. Popa, *ȚM*, p. 84–85). Satul își trage numele de la cuvântul popular **glod** cu sens de noroi (care provine, probabil, din maghiarul *galad*), indicând natura noroioasă, mocirloasă a terenului. Locuitorii satului sunt numiți *glodeni*, iar *porecla colectivă* dată de vecini este „afumați” (inf. H. D.).

Cronica parohiei Glod/1956 (aflată în arhiva bisericii locale) consemnează următoarele lucruri (pe care le-am putut descifra), în capitolul I: *Date geografice și istorice*: a) cu privire la hotare, se menționează că sunt aceleași din bătrâni, că la început tot hotarul a fost a **Vladului** (din Săliște) și a lui **Dunca** din Șieu, că pe *Calea Poienilor* au fost păduri cu lemne foarte mari și că a fost iagăr un Hotea. Se dau și informații privitoare la fiarele sălbatice din această zonă, la legăturile cu satele vecine și la ocupația locuitorilor (nedescifrate de noi). Alte mențiuni se referă la: apele minerale aflate la Glod, spre Poieni; la carierele de piatră existente aici, pietrele de moară fiind transportate cu căruțe trase de patru boi; la fenomene meteo extreme („cutremure nu au fost, furtunile și inundațiile n-au adus pagube localnicilor, după cum nici secetă”), precum și la foamete și epidemii, cum a fost epidemia de holeră din 1876, când a murit Toaderu Cârznicului și alții.

Am mai menționa între „gazdele” din Glod: *Bogații, Crăciunenii, Pintenii, etc.*